

KORTRAPPORT

Livföretagen har förbättrat dödlighetsmodelleringen

22 maj 2024

Sammanfattning

Livförsäkringsföretagen har förbättrat sin modellering av dödlighet sedan Finansinspektionen (FI) senast analyserade företagens dödlighetsmodellering. Det visar en fördjupad analys som vi gjorde under 2023 och början av 2024 av de dödlighetsantaganden som livförsäkringsföretagen använder när de beräknar försäkringstekniska avsättningar¹ (FTA) för solvensändamål.

Analysen visar också att den ökade dödligheten till följd av covid-19 inte har påverkat företagens dödlighetsresultat nämnvärt, och att företagen inte har gjort några förändringar av dödlighetsantagandena till följd av covidpandemin.

¹ Enligt 5 kap. 3 § försäkringsrörelselagen (2010:2043) ska ett försäkringsföretag göra försäkringstekniska avsättningar (FTA) för sina åtaganden med anledning av ingångna försäkringsavtal. FTA ska motsvara det belopp som försäkringsföretaget skulle få betala om det omedelbart skulle föra över sina åtaganden till ett annat försäkringsföretag.

Tillsyn av beräkningsantaganden

I den här rapporten redogör vi på ett generellt plan för slutsatserna av den fördjupade analys som FI har gjort av de dödlighetsantaganden som livförsäkringsföretagen använder när de beräknar försäkringstekniska avsättningar (FTA) för solvensändamål.

FI:s fördjupade analys av livförsäkringsföretagens dödlighetsantaganden

Under 2023 och början av 2024 gjorde FI en fördjupad analys av hur tio livförsäkringsföretag säkerställer att de uppfyller de regler som gäller för dödlighetsantaganden vid beräkning av FTA för solvensändamål. Det är viktigt att företagens dödlighetsantaganden blir så rättvisande som möjligt, eftersom de har stor inverkan på storleken av FTA. Om FTA blir för lågt riskerar företaget att inte kunna stå för sina åtaganden gentemot försäkringstagarna.

Vi gjorde den här analysen dels för att regelverken² har förändrats mycket sedan FI:s förra analys, dels med hänsyn till de risker som är förknippade med brister i hanteringen av dödlighetsantaganden. FI:s senaste större analys av dödlighetsantaganden gjordes 2013. Då kom det bland annat fram att det fanns skäl för företagen att förbättra sin dödlighetsmodellering genom att använda antaganden som tar hänsyn till trendmässigt ökade livslängder i yngre generationer.

Den nu aktuella fördjupade analysen gäller dödlighetsantaganden för livsfallsförsäkringar³, även kallade sparandeförsäkringar. Analysen omfattar alltså inte hela beräkningen av FTA för solvensändamål, utan bara de delar av beräkningen av den bästa skattningen⁴ som är kopplade till dödlighetsantaganden för livsfallsförsäkringar. Analysen omfattar inte heller dödlighetsantaganden som används vid andra typer av beräkningar, exempelvis vid premiesättning eller beräkningar av utbetalningar.

Dödlighetsantaganden åskådliggörs ofta med den förväntade återstående livslängden vid olika åldrar, typiskt sett vid den ålder då den försäkrade går i pension. Den fördjupade analysen visar att företagen överlag har väl anpassade dödlighetsantaganden och att den förväntade återstående livslängden vid olika

² Regelverksförändringarna är främst kopplade till genomförandet i svensk rätt av Solvens 2-direktivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II)).

³ En vanlig typ av livsfallsförsäkring är en traditionell pensionsförsäkring som betalas ut så länge den försäkrade lever.

⁴ Den bästa skattningen är en del av FTA. FTA består av summan av den bästa skattningen av framtida kassaflöden samt en riskmarginal (5 kap. 5 § första stycket försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

åldrar varierar mellan företagen. Detta är naturligt eftersom olika företag har olika bestånd av försäkringstagare. Även skillnaden mellan mäns och kvinnors förväntade återstående livslängd varierar mellan företagen. Företagen i den här analysen har dödlighetsantaganden där den förväntade återstående livslängden är något längre än den var i FI:s analys av dödlighetsantaganden 2013, både för män och kvinnor⁵.

Tar hänsyn till ökad livslängd i Sverige

Företagen i den här analysen använder en dödlighetsmodellering som innehåller någon form av så kallad trendfaktor. En trendfaktor tar hänsyn till att livslängden i Sverige kontinuerligt ökar. Den tar också hänsyn till att den beräknade återstående livslängden vid en viss ålder varierar med födelseåret, där yngre generationer har längre livslängder. Ju senare generation en individ tillhör, desto längre förväntas hen leva. Att företagen i den här analysen använder någon form av trendfaktor är en förbättring jämfört med resultatet av den analys av företagens dödlighetsantaganden som FI gjorde 2013, då de flesta företag saknade en sådan trendfaktor i sina modelleringar. Merparten av företagen använder i sina modelleringar Statistiska Centralbyråns (SCB) tabeller med framtida dödlighetsförbättringar angivna som reduktionsfaktorer. Det beror på att företagen anser att dessa skattningar är mest tillförlitliga. Vissa företag använder egna försäkringsdata för att anpassa reduktionsfaktorerna till sina egna bestånd. De flesta företag gör även kontinuerliga jämförelser med både SCB:s dödlighetsförbättringar och Svensk Försäkrings dödlighetsundersökningar (DUS) för att säkerställa att reduktionsfaktorerna är realistiska.

Det finns stora variationer i företagens processer för att uppdatera sina dödlighetsantaganden, där vissa företag har processer med en klar och tydlig struktur medan andra har händelsestyrda strukturer. En del företag har stående översyner varje år, vartannat år eller vart femte år, medan andra gör översyner när den löpande årliga uppföljningen indikerar att det behövs. Vissa företag gör även översyner utöver de regelbundna. Sådana extra översyner har företagen exempelvis gjort i samband med regelverksförändringar, när Svensk Försäkring har publicerat en ny dödlighetsundersökning, till följd av covid dödligheten och när de har sett ett behov av att analysera dödlighetstrender. Utöver de större översynerna gör alla företagen, minst årligen, en löpande uppföljning där de jämför det beräknade utfallet av försäkringskapital från avlidna försäkringstagare mot det faktiska utfallet.

FI har också analyserat hur företagen säkerställer att deras dödlighetsantaganden är realistiska och hur de hanterar de osäkerheter som är förknippade med

⁵ Företagen antar exempelvis en förväntad återstående livslängd från 65 års ålder, för en individ född 1975, som i genomsnitt är omkring två år längre än vad den var i FI:s analys från 2013.

antagandena. Vår analys visar att företagen säkerställer att dödlighetsantagandena är realistiska framför allt genom att dels beakta dataunderlag, dels göra löpande översyner av utfallet.

När det gäller dataunderlag baserar företagen sina dödlighetsantaganden på det egna beståndet, eller på Svensk Försäkrings dödlighetsundersökningar, om data från det egna beståndet är för litet. Vissa företag som baserar sina antaganden på Svensk Försäkrings dödlighetsundersökningar gör mindre justeringar utifrån det egna beståndet för att få väl anpassade antaganden. Merparten av de företag som baserar antagandena på i huvudsak egna data anger att de använder Svensk Försäkrings dödlighetsundersökningar och SCB:s befolkningsdödlighet som jämförelse. När det gäller löpande översyn följer företagen löpande upp dödlighetsresultatet för att upptäcka om antagandena behöver korrigeras. Alla företag använder sina antaganden konsistent över tid och gör inga godtyckliga förändringar.

Företagen hanterar de osäkerheter som är förknippade med antagandena genom löpande uppföljningar, känslighetsanalyser, statistiska metoder och genom att justera de parametrar som används för dödlighetsförbättringar. Företagen hanterar även osäkerheter genom att se till att dataunderlaget är tillräckligt stort, innehåller uppdaterade uppgifter och är relevant.

Liten påverkan av covidpandemin

I stort sett alla företag har haft antingen en liten påverkan eller ingen påverkan alls på dödlighetsresultatet till följd av den ökade dödligheten i samband med covidpandemin. Inget företag har enbart till följd av pandemin ändrat något i de dödlighetsantaganden som används för att beräkna FTA.

Däremot har flera företag inkluderat dataunderlag från covidåren när de har gjort planerade översyner av befintliga antaganden. Företagen anger att de observerade en ökad dödlighet under 2020 och 2021 för vissa åldrar och bestånd. Företagen har dock inte tillgång till dödsorsaker och kan därför inte direkt koppla den ökade dödligheten till pandemin. Vissa företag anger även att de noterade en underdödlighet under 2022.

Inget av företagen uppger att pandemin har haft någon större ekonomisk påverkan på verksamheten, utan anger att dödlighetsresultatet har varit stabilt. Beståndets sammansättning påverkar hur mycket de olika företagen har påverkats ekonomiskt. Företag med många försäkrade äldre män har påverkats i större utsträckning, eftersom dödligheten i covid var störst bland dessa. En högre dödlighet har generellt sett en positiv effekt på dödlighetsresultatet för sparandeförsäkringar. Det beror på att det vid högre dödlighet frigörs större summor från avlidna försäkringstagare än den arvsvinst som företaget har beräknat och redan fördelat som arvsvinst, vilket ger en vinst för företaget.